

SZUBJEKTÍV REFLEXIÓK FÜSTÖS ZOLTÁN RÓL — A MESTERRŐL, ÉS ATYAI JÓ BARÁTRÓL —

Hézső Ferenc, Füstös Zoltán, Fodor József és Almásy Gyula festőművészek

Füstös Zoltán festőművészhez, Zoli bácsihoz, a háború utáni inséges években, 1949-ben a sorsomat vezérlő akarat jóvoltából Antal Imre kedves rajztanárom vitt el. Őt érdekelte, hogy egy művész mondjon véleményt arról, tehetséges-e ez a városszéli gyerek. Rajzaimat átlapozva ragyogó szemekkel, fejemet simogatva buzdított kitarító, szorgos munkára és a természetutáni megfigyelések fontosságára. Felajánlotta a lehetőséget, járjak az általa a lakásán vezetett rajztanfolyamra. Örömmel fogadtam a szíves ajánlatot, de a szűkös anyagi körülmények a családban erre nem adtak felhatalmazást.

A következő érdemi találkozásra 1952-ben került sor: mint elsős gimnazista Erdős Péterrel a Művelődési-Ház Képzőművészeti Körébe jelentkeztünk munkára. Zoli bácsi megnyerő modorával és segítőkész szakmai korrekcióival gyorsan belopta magát a szívembe. A hivatalos találkozásokon túl is elmélyült a kapcsolatunk. A családi hangulatú Kinizsi utcai lakásba tett gyakori látogatásaim révén bekerültem egy sajátos hangulatú szellemi körbe. „Bözse néne”, Zoli bácsi feleségének anyáskodó szeretetét élvezve, családtagként vettem részt a mindennapok történéseiben. A lakás szinte klubként működött. Egymást váltva adtuk át a helyet az aprósüteményekkel megterített asztal körül. A napi politika és a művészeti élet kérdéseiről folytak a beszélgetések.

1956-ban az érettségi után felvételiztem Budapesten a Képzőművészeti Főiskolára, sikertelenül. Engem is bántott

a felvételi eredménytelensége, de Zoli bácsi feleségével együtt szinte napokig kesergett a történetek miatt. A nehéz helyzetben a megoldást is Ő találta meg. Ebben az évben Vásárhelyen, a Játékszín keretein belül megalakult egy színházi társulat. Első produkcióként a Csárdás Királynő-t tűzték műsorra. A díszletek elkészítéséhez Zoli bácsival ketten fogtunk hozzá. Nagy lelkesedéssel festettük a nyári hőségben kint, az udvaron a nagyméretű vásznakot, díszleteket. Két produkcióhoz készítettünk díszleteket, de a légkörben már ott vibrált a társadalmi változás feszültsége. A forradalom és az utána következő események elsöpörték ezt a vállalkozást. Fájtlaltuk a szép feladatok elvesztését. Felocsúdvá, közös erővel kezdtünk készülni a következő felvételre, még kitartóbb szorgalommal. Felvettek. Budapesten a forradalom után a főiskolai hallgatók körében kemény politikai viták zajlottak a forradalmi események értékeléséről. Számomra is sok lezáratlan kérdés maradt, miután kollégistaként szembesültem a konkrét történésekkel. Hazatérve első dolgom volt mindig Zoli bácsiékot meglátogatni. Ezek a találkozások a művészeti kérdések mellett gyakran politikai csatározásokkal telítődtek. A bensőséges kapcsolat okán engem barátként kezeltek, és azt is tudtam, hogy Zoli bácsi, mint háborús bűnös Budapestről kitértve él Vásárhelyen, és hogy azokat a világnézeti eszményeit, amelyek miatt ide kényszerült, eddig soha nem adta fel. Ezek ismeretében vitáink tartalmáról részemről semmi nem jutott túl a lakás falain, hiszen ezek

vérmérsékletünknek megfelelő családi pengeváltások voltak. Emlékeim birtokában most, ötven év után, fájdalom tudni, ami napfényre került. A baráti körben sajnos volt egy olyan tiszteletre méltó, szimpatikus ember, aki jelentéseivel továbbvitte azt az őszinte és kendőzetlen eszmecsereit, ami ebben a szellemi körben, egymás nézeteinek tiszteletben tartásával, elfogadott volt. Akkor a politikai gépezetben minden óramű pontossággal működött. Ennek következtében, mint aki politikailag gyanús, csak alkalmi moziplakátfestésből tudta fedezni megélhetésük költségeit.

Művészi megítélésében számomra nagyszerű példát mutatott egy epizód. Még mint festőnövendék ismét ellátogattam hozzájuk, és nagy lelkesedéssel rakta elém legújabb munkáit. Arcán láttam, hogy nagyon számít a véleményemre. Meglepetésemre: Modigliani, Bonnar és Klee huszadik századi modern művészek stílusában fogalmazott, tiszta csengésű, kisméretű képeket láttam. Ez meglepetésként hatott, hiszen — Rudnay növendékként — korábban a barna színűk bővületében alkotott. Őszinte örömmel tudtam dicsérni festészetében ezt a váltást, mert több mint ötven évesen olyan stílusváltást tudott végrehajtani, ami a nála jóval fiatalabbak számára is jelentős szellemi kalandnak számított. A későbbiekben javult körülötte a légkör a társadalmi megítélésben, és mint megyei szakköri referens, fiatalos hévvel segítette a megye szakköri mozgalmát.

Miután festőként és tanárként diplomát szereztem, mint tanítványától elvárta, hogy nyomdokaiba lépve vegyem át a stafétát a szakköri mozgalom, a tanári munka és a népművelési feladatok területén a művészi alkotómunkával párhuzamosan. Ez természetesen követendő példa volt számomra. Embersége, pedagógiai érzékenysége, segítőkészsége folytán, úgy tűnik, jelentősebbet alkotott, mint művészeti munkásságával. Számos tehetséget gondozott, csiszolt és nevelt, akik Őt példaként említve tehetnek azért, hogy a múltó idő ne mossa bele alakját a feledés homályába. Számunkra örökre Zoli bácsi marad: tisztán, függetlenül minden ráaggatott bélyegtől és gyanúsítástól, az az ember, akit a történelmi események és a politikai körülmények sajátos élethelyzetbe sodortak. Az elszámolásnál a mérleg mégiscsak az ő javára billen. Emléke előtt tisztelegve, bízom, hogy alakja nem halványul.

Kép és szöveg: Hézső Ferenc